บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงปี พ.ศ. 2504 คณะรัฐบาลภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนรัชต์ ได้มีการกำหนดใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อเป็นกรอบกำหนดในการพัฒนาประเทศโดยมีแนวคิดในการพัฒนาประเทศจากประเทศกสิกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม จึงได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการทำอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนขึ้นมาเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ นโยบายดังกล่าวได้ให้การสนับสนุนด้านการลงทุนแก่โรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งโรงงานเซรามิกโดยกำหนดเขตการลงทุนที่จังหวัดสมุทรสาคร ส่งผลให้เกิดการย้ายฐานโรงงานเซรามิกและมีการนำเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยจากญี่ปุ่นและไต้หวันเข้ามาใช้ ช่วงนี้เป็นช่วงที่อุตสาหกรรมมีการเติบโตและขยายตัวเป็นอย่างมาก แต่ยังเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศเป็นหลัก ช่วงปี พ.ศ. 2513 – พ.ศ.2522 ได้เริ่มมีการร่วมทุนกับผู้ผลิตต่างประเทศและนำเอาเทคโนโลยีจากประเทศในแถบยุโรปและอเมริกาเข้ามาใช้ และ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการและนโยบายเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมมากขึ้น และเริ่มการผลิตเพื่อส่งออกมากขึ้น ช่วงปี พ.ศ. 2523 – พ.ศ. 2532 เป็นช่วงที่มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตอย่างสูงสุดรวมทั้งการพัฒนาเตาเผาจากเตาอุโมงค์เป็นเตาแบบชัตเติล ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมันโลก นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีแบบเผาเร็วมาใช้ทำให้ประหยัดพลังงาน และลดต้นทุนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมด้วย ซึ่งการผลิตในช่วงนี้เป็นช่วงที่การส่งออกเซรามิกของไทยเริ่มมีการขยายตัว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 อุตสาหกรรมเซรามิกของไทยมีการพัฒนาเป็นอย่างมากโดยมีการขยายกำลังการผลิตและปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก และเรียกได้ว่าเป็นยุคทองของการส่งออกโดยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 788 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2529 ไปเป็น 7,769 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2539 และ 15,301.2 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2544 โดยทั้งนี้ ภาครัฐได้มีบทบาทช่วยเหลือและสนับสนุนมาโดยตลอดตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จวบจนปัจจุบัน (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ, 2545: 8)

อุตสาหกรรมเซรามิกเป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการผลิตจะใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ (Labor Intensive Industry) ดังนั้น ในประเทศที่พัฒนาแล้วในปัจจุบันประสบกับปัญหาความกดดันด้านแรงงาน ถึงแม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงเทคโนโลยีให้ประหยัดแรงงานได้มากแล้วก็ตาม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นอกจากนี้ ผู้ผลิตในประเทศที่พัฒนาแล้วจะหันไปผลิตเซรามิกแบบสมัยใหม่มากยิ่งขึ้นจึงอาจจะมีการย้ายฐานการผลิตเซรามิกแบบดั้งเดิมจากสหภาพยุโรป และจากญี่ปุ่นไปยังจีน และอาจมีแนวโน้มที่จะย้ายไปยังเวียดนามอีกด้วย และมีน้อยโรงงานที่ย้ายมาไทย ดังนั้น การแข่งขันกับจีนในอนาคตก็จะเป็นการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น เพราะจีนจะได้เทคโนโลยีและการจัดการจากยุโรปมาบวกกับค่าแรงที่ถูกกว่า และวัตถุดิบที่พรั่งพร้อมสมบูรณ์ และการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของจีนย่อมเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับจีนมากขึ้น เนื่องจากจีนผลิตเซรามิกได้มากกว่าอุปสงค์ในประเทศอยู่แล้ว จึงเป็นการยากที่ประเทศอื่น ๆ จะส่งสินค้าเซรามิกเข้าไปบุกตลาดจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเซรามิกของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อุตสาหกรรมเซรามิกของไทยมีการพัฒนาเป็นอย่างมากโดยมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการผลิตทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศและเพื่อมุ่งขยายกำลังการผลิตและปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกไปขายยังต่างประเทศ มีการวิจัยและพัฒนา อันได้แก่ กระบวนการพัฒนาองค์ความรู้และการปฏิบัติการแก้ปัญหาโรงงาน การปรับปรุงกระบวนการผลิตและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ นวัตกรรมการผลิตตั้งแต่เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตตลอดจนกระบวนการบริหารจัดการอุตสาหกรรม รวมไปถึงการให้บริการอุตสาหกรรม จนกระทั่งอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยมีความสามารถทัดเทียมกับประเทศผู้ผลิตชั้นนำอื่น ๆ ของโลก และประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีความพร้อมด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเนื่องจากใช้วัตถุดิบในประเทศเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากวัตถุดิบภายในประเทศมีปัญหาเรื่องคุณภาพไม่เท่าเทียมกับวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ และ วัตถุดิบบางชนิดก็ไม่สามารถผลิตได้เองภายในประเทศ (เช่น สี) ดังนั้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต และ เพื่อสนับสนุนการผลิตของผู้ประกอบการภายในประเทศ รัฐบาลจึงได้มีการประกาศลดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ดิน แร่ เคมีภัณฑ์ สี และ รูปลอก ซึ่งในปี พ.ศ. 2540 มีการเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบอยู่ที่อัตราร้อยละ 5 – 20 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2545 มีการปรับลดลงเหลือร้อยละ 1 – 20

รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายในการชดเชยค่าภาษีส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกเพื่อให้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์เหล่านั้นเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ได้รับการชดเชยภาษีส่งออก ได้แก่ ลูกถ้วยไฟฟ้าได้รับอัตราชดเชยร้อยละ 2.82 ของชำร่วยและเครื่องประดับ กระเบื้อง และเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ได้รับอัตราชดเชยร้อยละ 0.46 นอกจากนั้นภาครัฐยังกำหนดให้สามารถขอคืนอากรวัตถุดิบ เครื่องมือเครื่องจักร แม่พิมพ์ เครื่องใช้ในการผลิต และเชื้อเพลิงที่นำมาผลิตเพื่อการส่งออกและรัฐบาลมีนโยบายลดภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์เซรามิกตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) โดยประเทศไทยต้องปรับลดให้เหลือร้อยละ 30 ซึ่งในปัจจุบันก็อยู่ในอัตราดังกล่าวอยู่แล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

และตามข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) โดยไทยจะต้องปรับลดอัตราภาษีนำเข้าจากร้อยละ 30 เหลือร้อยละ 5 (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2544: 46) ซึ่งจะมีผลให้ผลิตภัณฑ์เซรามิกจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับผลิตภัณฑ์เซรามิกในประเทศได้มากขึ้น

นอกจากมาตรการทางด้านภาษีแล้วรัฐบาลยังได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมเซรามิกในด้านการลงทุน และ สินเชื่อ โดยให้การสนับสนุนการลงทุนผ่านหลายหน่วยงาน อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า และบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยมีการให้สินเชื่อทั้งระยะสั้นและการสนับสนุนในรูปของการยกเว้นภาษี เช่น ภาษีนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ภาษีนิติบุคคล เป็นต้น ภาครัฐยังมีนโยบายหลักในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและปรับภาวะทางสังคมโดยกระจายการจ้างงานและลดมลภาวะ นอกจากนั้น ภาครัฐยังได้ดำเนินนโยบายด้านการส่งเสริมการผลิต เช่น ควบคุมการส่งออกวัตถุดิบและจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาเฉพาะทาง สำหรับในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์นั้นภาครัฐได้ดำเนินนโยบายและมาตรการในการควบคุมมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมผ่านสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ผลจากมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว ส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าและส่งออกของผลิตภัณฑ์เซรามิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากตาราง 1.1 โดยในปี พ.ศ. 2543 มีมูลค่าการนำเข้า 3,837.8 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2544 มีมูลค่าการนำเข้า 4,708.9 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2543 ในอัตราร้อยละ 22.70 การนำเข้าผลิตภัณฑ์เซรามิกส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี ราคาสูง ส่วนมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาตลอด โดยในปี พ.ศ.2543 มีมูลค่าการส่งออกรวม 15,100.5 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2544 มีมูลค่าการส่งออกรวม 15,301.2 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ.2543 ในอัตราร้อยละ 1.33 จะเห็นได้ว่าภาวะการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิก ในปี พ.ศ.2544 ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งเป็นไปตามภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกแสดงให้เห็นว่าตลอด 6 ปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยได้ดุลการค้ามาตลอดและได้ดุลการค้าที่สูงมาก ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2539 ได้ ดุลการค้า 5,572.7 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ได้ดุลการค้าเพิ่มเป็น 10,592.3 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ประกอบการเริ่มเปลี่ยนไปทำการผลิตเพื่อส่งออกเพิ่มขึ้น เพื่อชดเชยตลาดภายในประเทศที่หดตัวลงตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 1.1 มูลค่าการส่งออก นำเข้าและดุลการค้าของผลิตภัณฑ์เซรามิก ระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2544

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	มูลค่าการส่งออก	มูลค่าการนำเข้า	ดุลการค้า
2539	7,347.4	1,774.7	5,572.7
2540	9,118.8	2,242.3	6,876.5
2541	11,984.6	2,815.8	9,168.8
2542	12,468.1	2,504.4	9,963.7
2543	15,100.5	3,837.8	11,262.7
2544	15,301.2	4,708.9	10,592.3

ที่มา : กรมศุลกากร (2546: ออนไลน์)

ในปัจจุบัน แหล่งอุตสาหกรรมเซรามิกที่สำคัญของไทยมีแหล่งการผลิตที่สำคัญทางภาคเหนืออยู่ที่จังหวัดลำปาง เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาลำปางถือว่าเป็นแหล่งดินขาว และ ดินบอลเคลย์คุณภาพดีเหมาะเป็นวัตถุดิบหลัก สำหรับงานเครื่องปั้นดินเผา มีศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา เป็นศูนย์กลางคมนาคมติดต่อได้สะดวก มีแรงงานที่มีฝีมือและค่าแรงที่ค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้กลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเซรามิกขนาดใหญ่ของประเทศ จากการสำรวจข้อมูลของศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2544) ปัจจุบันลำปางมีโรงงานเซรามิกที่จดทะเบียนตามกฎหมายจำนวน 180 โรงงาน (ไม่รวมโรงงานขนาดเล็กที่ผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน) ตั้งกระจายอยู่หลายอำเภอ โดยประมาณ 70% ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองและเกือบ 20% ตั้งอยู่ในอำเภอเกาะคา และ ได้จำแนกจำนวนโรงงาน การจ้างงาน เงินลงทุน และมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง และ ทั่วประเทศไว้ดังนี้

ตาราง 1.2 จำนวนโรงงาน เงินลงทุน การจ้างงาน และมูลค่าการส่งออกในจังหวัดลำปาง และทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2544

ประเภท	จังหวัดลำปาง	ทั่วประเทศ	สัดส่วน(ร้อยละ)
จำนวนโรงงาน (โรง)	180	637	28.26
การจ้างงาน (คน)	8,500	63,000	13.5
เงินลงทุน (ล้านบาท)	1,900	18,000	10.55
มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)	3,200	15,301.2	20.91

ที่มา : ศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา (2544: 34)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากตัวเลขดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง ก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณ 8,500 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 13.5 ของการจ้างงานทั่วประเทศทั้งหมด และมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 1,900 ล้านบาท คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 10.55 ของมูลค่าการลงทุนทั่วประเทศทั้งหมด และมีมูลค่าการส่งออกประมาณ 3,200 ล้านบาท คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 20.91 ของมูลค่าการส่งออกทั่วประเทศทั้งหมด ทั้งนี้อุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปางจะมีการผลิตสินค้าประเภทของประดับของชำร่วยมากที่สุด รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ลูกกรงและโมบาย รวมทั้งมีโรงงานสามารถผลิตกระเบื้อง สุขภัณฑ์และลูกถ้วยไฟฟ้าอีกบางส่วน

การศึกษาที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปางมีการแข่งขันทางการค้าและการบริการทางธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีโรงงานผลิตอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก ลักษณะของผลิตภัณฑ์แม้ว่าจะมีทั้งความหลากหลายและความคล้ายคลึงกันทางด้านรูปแบบ แต่มักมีความแตกต่างกันทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์เนื่องจากเทคโนโลยีที่ใช้ เนื่องจากมีเงินทุนน้อยขาดโอกาสในการใช้เทคโนโลยีการผลิตใหม่ หรือ ขาดทักษะด้านบริการการตลาดทำให้ไม่สามารถนำสินค้าเข้าสู่ระบบการส่งออกได้ หรือ บางรายทำส่งออกก็ยังประสบปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดที่เหมาะสม ตลอดจนคุณภาพของสินค้าไม่ได้มาตรฐาน และ ยังขาดความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นของตัวเองให้มีรูปแบบการตกแต่ง สีสันและลวดลายที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าในระดับสากล และขาดการจัดการแรงงานที่มีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของอุตสาหกรรมเซรามิก และสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปางดังที่กล่าวข้างต้น จึงเกิดแนวความคิดว่าควรที่จะได้ทำการศึกษาถึงต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง เพื่อที่จะดูถึงว่าอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยมีประสิทธิภาพของการใช้ต้นทุนทรัพยากรในการผลิตว่าคุ้มค่าหรือไม่ หรือมีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศน้อยกว่าเงินตราต่างประเทศที่จะได้รับหรือประหยัดได้หรือไม่ เพื่อที่จะได้ทราบว่าจำเป็นหรือไม่ที่ภาครัฐควรเข้ามาให้การสนับสนุนให้มีการผลิตเพิ่มสูงขึ้นเพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งผลที่ได้จะเป็นเครื่องชี้ว่าผลิตภัณฑ์เซรามิกของประเทศไทยสามารถส่งออกไปแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้มากน้อยเพียงใดในตลาดโลก

นอกจากปัญหาของการใช้ต้นทุนทรัพยากรภายในประเทศและต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเซรามิกของผู้ผลิตแล้ว ยังพบว่าผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเซรามิกเพื่อการ-

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่งออกยังต้องเผชิญกับมาตรการการกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้าทั้งมาตรการทางภาษีและมิใช่ภาษี ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิต ซึ่งจำเป็นต้องหาทางแก้ไข ซึ่งทางออกของประเด็นนี้คือ การศึกษาการใช้ต้นทุนทรัพยากรภายในประเทศว่ามีประสิทธิภาพคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรที่สูญเสียไปหรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันด้านการส่งออกเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การค้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพิจารณาจากต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้สภาวะการณ์ของเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาการใช้ทรัพยากรภายในประเทศของอุตสาหกรรมเซรามิก ในจังหวัดลำปาง โดยใช้ดัชนีต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) เป็นเครื่องมือในการศึกษา

2. ศึกษานโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเซรามิก รวมทั้งวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวของไทย

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง ภายใต้มาตรการทางการค้าต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2545

2. ทำให้ทราบอัตราการคุ้มครองตามราคาของอุตสาหกรรมเซรามิก ภายใต้การดำเนินมาตรการคุ้มครองอุตสาหกรรมเซรามิกของประเทศไทย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมเซรามิกในครั้งนี้ จะใช้เครื่องมือที่เรียกว่า ดัชนีต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) และอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP) วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของผลิตภัณฑ์ที่ทำการศึกษา 2 ประเภท คือ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ของชำร่วยและเครื่องประดับ โดยใช้ข้อมูลเก็บเองจากกลุ่มตัวอย่างโรงงานเซรามิกในจังหวัดลำปาง เนื่องจากจังหวัดลำปางถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตเซรามิกที่สำคัญในเขต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

พื้นที่ภาคเหนือ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และ สัมภาษณ์ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าว

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาษีศุลกากรขาเข้า คือ ภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าเข้า อาจเป็นภาษีตามสภาพ (specific tariff) หรือ ภาษีตามมูลค่า (ad valorem tariff) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและนโยบายของแต่ละประเทศ จุดประสงค์ในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าเข้านั้นเพื่อเป็นการปกป้องสินค้าภายในประเทศ หรือหารายได้เข้ารัฐบาล

2. ภาษีศุลกากรขาออก คือ ภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าออก อาจเป็นภาษีตามสภาพ (specific tariff) หรือ ภาษีตามมูลค่า (ad valorem tariff) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและนโยบายของแต่ละประเทศ จุดประสงค์ในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าออกนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้สินค้าที่ส่งออกภายในประเทศ หรือ หารายได้เข้ารัฐบาล

3. การเก็บภาษีตามสภาพ (specific tariff) เป็นการเก็บภาษีโดยกำหนดจำนวนเงินภาษีต่อหน่วยที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าสินค้านั้นจะใช้หน่วยอะไร

4. การเก็บภาษีตามมูลค่า (ad valorem tariff) เป็นการเก็บภาษีที่คำนวณเป็นร้อยละของมูลค่าสินค้า

5. มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non Tariff Bariess : NTBs) คือ มาตรการที่ใช้ในทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการขัดขวางหรือบิดเบือนการค้าระหว่างประเทศ มาตรการดังกล่าวมีหลายชนิด เช่น การกำหนดโควต้า การกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือคุณภาพของสินค้า การจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ ฯลฯ

6. ราคา c.i.f. (cost insurance and freight price) คือ ราคาสินค้านำเข้าที่รวมต้นทุนสินค้า ค่าหีบห่อ ค่าประกันภัยและค่าระวาง ซึ่งคำนวณจากจุดส่งออก ณ ท่าเรือหรือท่าอากาศยาน ไปสู่ท่าเรือหรือท่าอากาศยานของประเทศผู้ซื้อ

7. ราคา f.o.b. (free on board price) คือ ราคาสินค้าส่งออกซึ่งรวมต้นทุนสินค้า ค่าหีบห่อ ค่าขนส่งจากโรงงานมาสู่ท่าเรือหรือท่าอากาศยานของประเทศผู้ส่งออก แต่ไม่รวมค่าขนส่งและค่าประกันภัยนับจากท่าส่งออกจนถึงมือผู้นำเข้า

8. Tradable Goods สินค้าหรือปัจจัยการผลิตที่สามารถซื้อ หรือ ขายระหว่างประเทศได้ หรือเป็นสินค้าที่มีการนำเข้าและส่งออกอยู่แล้วในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามสินค้าหรือปัจจัยการผลิตที่ถึงแม้จะผลิตขึ้นภายในประเทศ แต่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมือนกับสินค้าหรือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ปัจจัยที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ แม้จะไม่มีการนำเข้าสินค้าหรือปัจจัยนั้นมาทั้งที่ไม่มีการจำกัดการนำเข้า สินค้าหรือปัจจัยนั้นก็จัดเป็นสินค้าหรือปัจจัย Tradable หรือสินค้า หรือปัจจัยที่ผลิตขึ้นในประเทศแต่ไม่ได้เป็นการผลิตเพื่อส่งออก แต่สามารถที่จะส่งออกได้สินค้าหรือปัจจัยการผลิตดังกล่าวก็ยังคงถือว่าเป็นสินค้าหรือปัจจัย Tradable เช่นกัน

9. Non-tradable Goods สินค้าหรือปัจจัยการผลิตที่ไม่สามารถค้าระหว่างประเทศได้หรือไม่เหมาะกับการค้าระหว่างประเทศ

ก. Non-Traded Tradable ได้แก่ สินค้าที่อาจมีการค้าขายระหว่างประเทศแต่ในปัจจุบันไม่มีการนำเข้าและส่งออก สาเหตุที่ไม่มีการค้าอาจเป็นเพราะต้นทุนการส่งออกหรือการนำเข้าสูง เช่น มีต้นทุนในการขนส่งสูง เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของสินค้าทั้งหมด หรืออาจจะเป็นเพราะนโยบายการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกของรัฐบาล

ข. Non-Tradable ได้แก่ สินค้าหรือบริการที่ถูกจำกัดโดยสภาพของตัวมันเองทำให้ไม่สามารถนำเข้าหรือส่งออกได้ เช่น ไฟฟ้า ประปา การซ่อมแซมเครื่องจักรและสิ่งปลูกสร้าง ค่าขนส่งและค่าสื่อสาร ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น ทั้งที่เป็นประเภทวัสดุและมิใช่วัสดุ

1.6 องค์ประกอบของการศึกษา

องค์ประกอบของการศึกษาจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 6 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ จะครอบคลุมที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการศึกษา และองค์ประกอบของการศึกษา

บทที่ 2 ระเบียบวิธีการวิจัย ครอบคลุมประเด็นผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวความคิดทางทฤษฎี ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

บทที่ 3 ความเป็นมาและสภาวะทั่วไปของอุตสาหกรรมเซรามิก ประกอบด้วยความเป็นมาของอุตสาหกรรมเซรามิก ประเภทของผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ทำการผลิต ปริมาณการผลิต การจำหน่าย การค้าระหว่างประเทศของผลิตภัณฑ์เซรามิก

บทที่ 4 ภาวะทั่วไปของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วยความเป็นมาของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง ประเภทของผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ทำการผลิต ปริมาณการผลิต การจำหน่าย การค้าระหว่างประเทศของผลิตภัณฑ์เซรามิกในจังหวัดลำปาง และโครงสร้างต้นทุนการผลิตของแต่ละผลิตภัณฑ์ที่ศึกษาในอดีตและตัวอย่างโรงงานที่สำรวจในจังหวัดลำปาง หน่วยงานและมาตรการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเซรามิก รวมถึงสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกของไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 5 ผลการศึกษา กล่าวถึงผลการศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในเชิงปริมาณจะใช้ดัชนีต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) และการคุ้มครองตามราคา (NRP) เป็นเครื่องมือวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมเซรามิกในประเทศไทย ส่วนการศึกษาในเชิงคุณภาพจะเป็นการวิเคราะห์แนวโน้มการผลิต การจำหน่ายและการส่งออก ตลอดจนวิเคราะห์การแข่งขันของอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยในตลาดที่สำคัญ

บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา ประกอบด้วยผลสรุปทั้งหมดจากการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อจำกัดในการศึกษาและแนวทางเพื่อการศึกษาต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved